Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2024/268

2024 1 17

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2024/268

2023 m. lapkričio 23 d.

dėl valstybių narių bendradarbiavimo atsižvelgiant į dideles grėsmes vidaus saugumui ir viešajai tvarkai erdvėje be vidaus sienų kontrolės

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

(1) erdvė be vidaus sienų kontrolės grindžiama priemonių, kuriomis remiamas policijos ir teisminių institucijų operatyvinis bendradarbiavimas ir keitimasis informacija baudžiamosiose bylose, taip pat priemonių vizų ir grąžinimo politikos srityse, teisine sistema. Ši sistema buvo sukurta siekiant kompensuoti kontrolės prie vidaus sienų nebuvimą ir turi veikti sklandžiai drauge su veiksmingu išorės sienų valdymu;

(2) valstybių narių pareiga padėti viena kitai ir palaikyti nuolatinį bei abipusį bendradarbiavimą aiškiai nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/399 ([1]). Kad Šengeno erdvė tinkamai veiktų, ne mažiau svarbu, kad valstybės narės teiktų viena kitai pagalbą, susijusią su priemonėmis, kurių imamasi vidaus pasienio zonoje;

(3) Komisija atidžiai stebi padėtį prie vidaus sienų. Komunikate „Sklandžiai veikiančios ir atsparios Šengeno erdvės strategija“ ([2]) Komisija, be kitų veiksmų, nustatė keletą pagrindinių veiksmų, kuriais siekiama stiprinti ir skatinti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą. 2022 m. ([3]) ir 2023 m. Šengeno erdvės padėties ataskaitose ([4]), be prioritetinių veiksmų sričių, kuriomis siekiama užtikrinti struktūrizuotą, koordinuotą ir bendrą Europos atsaką į bendrus iššūkius, apžvelgiami veiksmai, kurių per pastaruosius kelerius metus šiuo klausimu ėmėsi Komisija;

(4) nuo 2022 m. valstybės narės ir Šengeno koordinatorius ([5]) aktyviai palaiko dialogą dėl vidaus sienų kontrolės. Ši kontrolė taip pat yra Šengeno ciklo ([6]) pagrindas ir viena nuolatinių Šengeno barometro reikmėms vykdomų diskusijų Šengeno taryboje temų. Be to, nuo 2023 m. gegužės mėn. Komisija konsultuojasi ([7]) su valstybėmis narėmis, vykdančiomis ilgalaikę vidaus sienų kontrolę, ir valstybėmis narėmis, kurioms tokia kontrolė daro poveikį ([8]). Šengeno koordinatorius ketina tęsti dialogą su valstybėmis narėmis, kad padėtų joms įgyvendinti šią rekomendaciją, taip pat Šengeno taryboje reguliariai teikti ataskaitas apie esamą padėtį ir padarytą pažangą;

([1]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016 3 23, p. 1, http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

([2]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Sklandžiai veikiančios ir atsparios Šengeno erdvės strategija“, 2021 6 2, COM(2021) 277 *final*.

([3]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2022 m. Šengeno erdvės padėties ataskaita“, 2022 5 24, COM(2022) 301 *final*/2.

([4]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2023 m. Šengeno erdvės padėties ataskaita“, 2023 5 16, COM(2023) 274 *final*.

([5]) Šią pareigybę Komisija įsteigė 2022 m. birželio mėn.

([6]) Žr. 2023 m. vasario 23 d. Tarybos išvadas 6234/22, 2022 m. birželio 3 d. Tarybos dokumentą 9802/22.

([7]) Vykdydama tolesnę veiklą, susijusią su 2023 m. balandžio 26 d. Slovėnijos valdžios institucijų raštu, kuriame pateikta nuomonė ir išreikštas susirūpinimas dėl Austrijos sprendimo, kuriuo remiantis nuo 2023 m. gegužės 12 d. atnaujinta vidaus sienų kontrolė sienos su Slovėnija ruože, būtinumo ir proporcingumo.

([8]) Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridedamas prie [2023 m. lapkričio 22 d. priimtos] Rekomendacijos dėl valstybių narių bendradarbiavimo atsižvelgiant į dideles grėsmes vidaus saugumui ir viešajai tvarkai erdvėje be vidaus sienų kontrolės.

(5) pastaruoju metu dėl padėties prie vidaus sienų taip pat buvo priimti du Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai: pirma, sprendimas dėl laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo reaguojant į didelę grėsmę vidaus saugumui ar viešajai tvarkai, kuri yra tokio paties pobūdžio ([9]), kaip nustatyta Reglamente (ES) 2016/399, terminų ir vėliau – sprendimas dėl taisyklių, taikytinų neteisėtiems migrantams, kurie atvyksta į sienos perėjimo punktą, kuriame vykdoma atnaujinta vidaus sienų kontrolė ([10]);

(6) 2021 m. gruodžio 14 d. priimtu pasiūlymu iš dalies pakeisti Reglamentą (ES) 2016/399 ([11]) Komisija pasiūlė išplėsti priemonių, kurios gali būti naudojamos kaip vidaus sienų kontrolės alternatyva, rūšis, įskaitant priemones, kuriomis būtų galima šalinti dideles grėsmes vidaus saugumui ar viešajai tvarkai. Tos siūlomos priemonės grindžiamos Komisijos rekomendacija (ES) 2017/820 ([12]) dėl policijos patikrinimų ir tarpvalstybinio policijos bendradarbiavimo ir iš jų matyti, kad reaguojant į grėsmes vidaus saugumui ar viešajai tvarkai reikia imtis tolesnių veiksmų, siekiant skatinti taikyti alternatyvias vidaus sienų kontrolei priemones;

(7) atsižvelgdama į tai, kad Šengeno koordinatoriaus ir valstybių narių dialogas atskleidė, kad rekomendacijos dėl proporcingų policijos patikrinimų ir tarpvalstybinio policijos bendradarbiavimo, kurias Komisija pateikė Rekomendacijoje (ES) 2017/820, tebėra aktualios, kad grėsmės vidaus saugumui ir viešajai tvarkai Šengeno erdvėje nuolat kinta, ir atsižvelgdama į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimus bylose C-368/20, C-369/20 ir C-143/22, Komisija mano, kad tikslinga iš naujo išnagrinėti Rekomendaciją (ES) 2017/820 ir ją papildyti, remiantis nuo jos priėmimo 2017 m. įgyta patirtimi ir Šengeno koordinatoriaus vykdytu dialogu. Taip pat tikslinga apžvelgti kitas nuo 2017 m. priimtas rekomendacijas, susijusias su valstybių narių nustatytų grėsmių rūšimi ir pateiktas siekiant pagrįsti atnaujintą vidaus sienų kontrolę;

(8) 2023 m. Šengeno erdvės padėties ataskaitoje nustatytas prioritetas stiprinti Šengeno erdvės vidaus saugumą kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir prekyba narkotikais. Kaip paaiškinta 2023 m. Šengeno erdvės padėties ataskaitoje, dialogas su valstybėmis narėmis parodė, kad valstybės narės ir toliau patiria dideles grėsmes jų vidaus saugumui ir viešajai tvarkai, dėl kurių reikia imtis veiksmų. Ataskaita taip pat parodė, kad buvo imtasi labai įvairių priemonių, susijusių su vidaus sienų kontrolės atnaujinimu, apie kurį pranešta. Jos visų pirma susijusios su atnaujintos kontrolės dažnumu ir intensyvumu ir ryšiu su kitomis priemonėmis, kurių imtasi nustatytoms grėsmėms šalinti;

(9) ši rekomendacija taip pat grindžiama Tarybos rekomendacija (ES) 2022/915 ([13]) ir ja turėtų būti skatinamas valstybių narių vykdomas tos rekomendacijos įgyvendinimas. Rekomendacijoje (ES) 2022/915 išdėstyti keli sprendimai, kaip pašalinti nustatytas operatyvinio bendradarbiavimo kliūtis ir toliau jį stiprinti, kai teisėsaugos pareigūnai vykdo veiklą kitose valstybėse narėse vykdydami persekiojimą kertant sieną, sekimus, bendrą patruliavimą ir kitas bendras operacijas. Kaip matyti iš Tarybai viena po kitos pirmininkavusių valstybių narių ir Komisijos surengtų praktinių seminarų, susijusių su Rekomendacija (ES) 2022/915, kai kuriose valstybėse narėse taikoma įvairi geroji praktika, susijusi su operatyviniu bendradarbiavimu teisėsaugos srityje, pavyzdžiui, bendros policijos nuovados, bendras patruliavimas traukiniuose, bendros nuolatinės operatyvinės darbo grupės, nuolatinės jungtinės policijos brigados, kurios, gavusios prašymą, yra pasirengusios būti dislokuotos, policijos ir muitinių bendradarbiavimo centrai,

([9]) 2022 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Landespolizeidirektion Steiermark*, sujungtos bylos C-368/20 ir C-369/20, ECLI:EU:C:2022:298.

([10]) 2023 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *ADDE ir kiti*, C-143/22, ECLI:EU:C:2023:689, kuriuo iš esmės patvirtintas 2019 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Arib ir kiti*, C-444/17, ECLI:EU:C:2019:220.

([11]) Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso, COM(2021) 891 *final*.

([12]) 2017 m. gegužės 12 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2017/820 dėl proporcingų policijos patikrinimų ir policijos bendradarbiavimo Šengeno erdvėje (OL L 122, 2017 5 13, p. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/820/oj).

([13]) 2022 m. birželio 9 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/915 dėl operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo (OL L 158, 2022 6 13, p. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/915/oj).

naudojami operatyviniam teisėsaugos bendradarbiavimui remti, technologijos policijos patikrinimams atlikti nedarant poveikio eismui, saugūs tarpvalstybiniai ryšių sprendimai ir t. t., ir 2023 m. Komisija skyrė specialų finansavimą, kad paremtų šios gerosios praktikos taikymą visoje Sąjungoje. Kitos valstybės narės taip pat turėtų taikyti šią gerąją praktiką, kai ji aktuali jų padėčiai. Be to, kaip išdėstyta 2023 m. Šengeno erdvės padėties ataskaitoje, Komisija ketina toliau skirti finansavimą gerosios praktikos sklaidai kitose valstybėse narėse skatinti;

(10) šioje rekomendacijoje turėtų būti atsižvelgiama į svarbų policijos ir muitinių bendradarbiavimo centrų vaidmenį kovojant su tarpvalstybiniu nusikalstamumu, visų pirma vidaus pasienio zonose. Rekomendacija (ES) 2022/915 stiprinamas jų vaidmuo, o Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2023/977 ([14]) nustatytas veiksmingas keitimasis informacija su policijos ir muitinių bendradarbiavimo centrais ir per juos;

(11) atsižvelgiant į tai, kad Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykė platforma (EMPACT) tapo pagrindine Sąjungos kovos su organizuotu nusikalstamumu priemone ([15]), šioje rekomendacijoje turėtų būti atsižvelgiama į EMPACT sistemą, padedančią veiksmingai kovoti su nusikalstamumo grėsmėmis;

(12) be to, reikia tvirčiau imtis bendrų veiksmų siekiant veiksmingiau kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir neteisėta migracija į Sąjungą bei neteisėtu judėjimu tarp valstybių narių. Bendradarbiavimas šiose srityse turėtų būti stiprinamas. Dėl migracijos spaudimo gali suintensyvėti kontrolė vidaus pasienio zonose ir, kai tinkama, remiantis Reglamente (ES) 2016/399 nustatytomis taisyklėmis, gali būti atnaujinta vidaus sienų kontrolė. Tačiau ši kontrolė turėtų būti vykdoma tik tol, kol, atsižvelgiant į rizikos analizę, jos negalima pakeisti kitomis ne tokiomis griežtomis priemonėmis;

(13) reikėtų pabrėžti, kad visi veiksmai, kurių imasi teisėsaugos institucijos, turi būti vykdomi proporcingai ir nediskriminuojant,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. **STRUKTŪRIZUOTAS BENDRADARBIAVIMAS VISAIS LYGMENIMIS**

1. Kovodamos su didelėmis grėsmėmis viešajai tvarkai ar vidaus saugumui Šengeno erdvėje valstybės narės turėtų tęsti ir toliau stiprinti glaudų bendradarbiavimą visais politiniais, administraciniais ir operatyviniais lygmenimis.

2. Visų pirma valstybės narės valdžios institucijose, atsakingose už reagavimą į dideles grėsmes viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, turėtų įsteigti nuolatinius kontaktinius punktus ir, kai tinkama, apie juos informuoti viena kitą bei Komisiją.

   Tokie nuolatiniai kontaktiniai punktai turėtų būti įsteigti ir nacionaliniu, ir vietos lygmenimis.

   Nuolatinių kontaktinių punktų veikla turėtų būti priderinta prie grėsmių lygio, o sustiprintų policijos patikrinimų vidaus pasienio zonose atveju jie turėtų dažniau keistis informacija pagal nacionalinę teisę.

   Tokie nuolatiniai kontaktiniai punktai turėtų:

   a) stebėti grėsmių raidą, visų pirma tarpusavyje keisdamiesi rizikos analizės produktais ir žvalgybos informacija, pavyzdžiui, apie:

      i) terorizmo grėsmes;

      ii) neteisėtą prekybą šaunamaisiais ginklais ir kitais šaulių ir lengvaisiais ginklais naudojantis transporto priemonėmis;

      iii) neteisėto judėjimo maršrutus;

      iv) prekybą narkotikais;

([14]) 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/977 dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų keitimosi informacija, kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2006/960/TVR (OL L 134, 2023 5 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/977/oj).

([15]) Tarybos išvados 7100/23 dėl kovos su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu ES politikos ciklo nuolatinio tęsinio: EMPACT 2022+, Tarybos (teisingumas ir vidaus reikalai) patvirtintos 2023 m. kovo 9 d. įvykusiame 3936-ame posėdyje (ELI: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7100-2023-INIT/en/pdf).

v) asmenų ar asmenų grupių, susijusių, *inter alia*, su neteisėtu migrantų gabenimu ar prekyba ginklais ir su suklastotų dokumentų teikėjais, kuriuos valstybės narės laiko keliančiais didelę grėsmę viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, *modus operandi*;

b) padedami Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europolo), kuri veikia kaip Sąjungos su nusikalstamumu susijusios informacijos centras, stiprinti teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija apie dideles grėsmes viešajai tvarkai ar vidaus saugumui ir naudotis bendros analizės pajėgumais, kad būtų palengvintas nacionalinių tyrėjų darbas atliekant tarpvalstybinius nusikalstamų veikų tyrimus.

3. Jei valstybė narė nusprendžia atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę pagal Reglamento (ES) 2016/399 III antraštinės dalies II skyrių, su tokiu atnaujinimu susijusios valstybės narės turėtų:

a) reguliariai rengti dvišalius kontaktinių punktų ar kitų atitinkamų tarnybų susitikimus, siekdamos:

i) stebėti nustatytų didelių grėsmių raidą, visų pirma keisdamosi savo rizikos analize ir žvalgybos informacija apie nustatytas dideles grėsmes;

ii) nagrinėti priimtų priemonių proporcingumą nustatytoms didelėms grėsmėms ir pritaikyti atitinkamuose vidaus sienų ruožuose bei vidaus pasienio zonose taikomas priemones prie tų naujų nustatytų didelių grėsmių, visų pirma, kiek tai susiję su patikrinimų vieta, dažnumu ir intensyvumu, siekdamos išvengti tarpvalstybinių kelių uždarymo, kuris galėtų daryti poveikį tarpvalstybinių bendruomenių ir vidaus rinkos veikimui;

b) toliau glaudžiai bendradarbiauti su Komisija, visų pirma:

i) gavusios prašymą, laiku pateikti Šengeno koordinatoriui visą svarbią informaciją;

ii) dalyvauti Komisijos pagal Reglamento (ES) 2016/399 27 straipsnio 5 dalį rengiamose konsultacijose, kuriomis siekiama stiprinti valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir išnagrinėti taikomų priemonių proporcingumą, atsižvelgiant į įvykius, dėl kurių atnaujinama vidaus sienų kontrolė, taip pat didelę grėsmę viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, kartu visapusiškai atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką ([16]).

2. **PAJĖGUMŲ TAIKYTI BENDRAS PRIEMONES STIPRINIMAS**

4. Valstybės narės turėtų toliau plėtoti savo pajėgumus įgyvendinti bendras ir papildomas priemones, remdamosi dvišaliu ar daugiašaliu tarpvalstybiniu bendradarbiavimu.

5. Valstybės narės visų pirma turėtų:

a) peržiūrėti ir pritaikyti dvišalius susitarimus ir nuostatas, kuriais grindžiamas atitinkamų institucijų ir jų kontaktinių punktų tarpvalstybinis bendradarbiavimas teisėsaugos srityje;

b) parengti bendrą rizikos analizę, kad būtų galima nustatyti tinkamiausias reagavimo į įvairių rūšių dideles grėsmes viešajai tvarkai ar vidaus saugumui priemones, taip pat tokių priemonių intensyvumą, kartu atsižvelgiant į konkrečias vietos sąlygas. Pavyzdžiui, valstybės narės galėtų apsvarstyti galimybę, kai tinkama, kartu su kaimyninėmis valstybėmis narėmis parengti pritaikytą požiūrį į kiekvieną vidaus sienos ruožą ir pateikti konkrečių priemonių apžvalgą, atsižvelgdamos į nustatytų didelių grėsmių ypatybes. Toks pritaikytas požiūris galėtų, pavyzdžiui, padėti kovoti su neteisėtų migrantų didelio masto neteisėtu judėjimu, taip pat terorizmo bei prekybos narkotikais grėsmėmis ir užkirsti kelią neteisėtai prekybai šaunamaisiais ginklais ir kitais šaulių ir lengvaisiais ginklais bei ją sumažinti, nes tam reikia specialios bendros rizikos analizės;

([16]) Visų pirma į 2022 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Landespolizeidirektion Steiermark*, sujungtos bylos C-368/20 ir C-369/20, ECLI:EU:C:2022:298; 2019 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Arib ir kiti*, C-444/17, ECLI:EU:C:2019:220 ir 2023 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą *ADDE ir kiti*, C-143/22, ECLI:EU:C:2023:689.

c) užtikrinti bendram patruliavimui ir mišrioms brigadoms būtinus išteklius, įrangą ir kompetenciją. Tokie bendrą patruliavimą vykdantys ir mišriose brigadose dalyvaujantys subjektai visų pirma turėtų turėti įgaliojimus imtis veiksmų, susijusių su transporto priemonėse paslėptų šaunamųjų ginklų ir kitų šaulių ir lengvųjų ginklų aptikimu ir konfiskavimu, taip pat asmenų ar asmenų grupių, kuriuos valstybės narės laiko keliančiais didelę grėsmę vidaus saugumui ir (arba) viešajai tvarkai, tapatybės nustatymu. Atsižvelgiant į atitinkamoje Teisingumo Teismo praktikoje nustatytas sąlygas, tokį bendrą patruliavimą vykdyti ir mišrioms brigadoms veikti turėtų būti leidžiama taip plačiai, kaip būtina, apibrėžtoje zonoje, atsižvelgiant į vietos sąlygas, nustatytoje remiantis rizikos analize, neatmetant vidaus pasienio zonų, jei tai neprilygsta sienų kontrolei.

3. KUO PLATESNIS NAUDOJIMASIS REKOMENDACIJOJE (ES) 2022/915 NUSTATYTOMIS GALIMYBĖMIS

6. Valstybės narės turėtų:

a) kovodamos su didelėmis grėsmėmis viešajai tvarkai ar vidaus saugumui Šengeno erdvėje, imtis visų būtinų Rekomendacijos (ES) 2022/915 įgyvendinimo priemonių:

i) užtikrindamos arba priimdamos būtinas technines, teisines ir operatyvines priemones, kad būtų galima vykdyti bendrą patruliavimą ir veikti mišrioms brigadoms, vykdyti persekiojimą kertant sieną, taip pat sekimus kertant sieną vidaus pasienio zonose;

ii) steigdamos ar stiprindamos policijos ir muitinių bendradarbiavimo centrus, kad būtų stiprinamas bendradarbiavimas vidaus pasienio zonose;

b) taikyti kitose valstybėse narėse egzistuojančią gerąją praktiką operatyvinio policijos bendradarbiavimo srityje, kaip nustatyta Tarybos Teisėsaugos darbo grupės įgyvendinimo veiksmų gairėse;

c) naudotis turimomis Sąjungos lėšomis, siekdamos:

i) plėtoti tarpvalstybinius operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo projektus, turinčius Sąjungos pridėtinę vertę;

ii) aktyviau diegti gerąją praktiką.

4. BENDRŲ KOVOS SU NETEISĖTU MIGRANTŲ GABENIMU VEIKSMŲ STIPRINIMAS

7. Valstybės narės turėtų imtis būtinų veiksmų, kad:

a) aktyviau vykdytų bendrus nustatytų didelės vertės taikinių ir didelės rizikos nusikaltėlių tinklų tyrimus;

b) nustatytų ir vykdytų tikslinį bendrą patruliavimą ir kitas bendras operacijas konkrečiose vidaus pasienio zonose;

c) sistemingai dalytųsi informacija apie neteisėto judėjimo tendencijas su kitomis atitinkamomis valstybėmis narėmis, taip pat su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra ir Europolu, taip pat praneštų apie įvykius ir teiktų analizę EUROSUR padėties vaizdo sistemose ([17]), kai tai įmanoma.

8. Europolas ir Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūra turėtų remti šios rekomendacijos 7 punkto a papunktyje nurodytus bendrus tyrimus per Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykės platformos (EMPACT) sistemos specialias operatyvines darbo grupes.

9. Europolas turėtų remti su neteisėtu gabenimu susijusių nusikaltimų tyrimus, vykdomus atlikus šios rekomendacijos 7 punkto b papunktyje nurodytas operacijas.

([17]) Pagal 2021 m. balandžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2021/581 dėl Europos sienų stebėjimo sistemai (EUROSUR) priklausančių padėties vaizdo sistemų (OL L 124, 2021 4 12, p. 3, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/581/oj).

5. NAUDOJIMASIS ESAMOMIS GRĄŽINIMO SRITIES GALIMYBĖMIS SIEKIANT SPRĘSTI NETEISĖTO JUDĖJIMO PROBLEMĄ

10. Valstybės narės turėtų veiksmingai kovoti su nustatytu didelio masto neteisėtu judėjimu, kuris gali kelti didelę grėsmę viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, ir nuo jo atgrasyti.

Valstybės narės turėtų naudotis atitinkamomis grąžinimo srities priemonėmis pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB ([18]), visų pirma įgyvendindamos Rekomendaciją (ES) 2017/820, Komisijos rekomendaciją (ES) 2017/432 ([19]) ir Komisijos rekomendaciją (ES) 2023/682 ([20]).

11. Valstybės narės visų pirma turėtų:

a) priimti atgal trečiųjų šalių piliečius, kurie, prieš juos sulaikant kitoje valstybėje narėje, vyko per jų teritoriją:

i) taikydamos Direktyvos 2008/115/EB 6 straipsnio 3 dalyje nurodytus 2009 m. sausio 13 d. galiojančius dvišalius – visų pirma kaimyninių valstybių narių – susitarimus ar nuostatas;

ii) imdamosi visų būtinų priemonių, be kita ko, nustatydamos kompetentingų nacionalinių institucijų veiklos praktiką, kad užtikrintų, kad būtų greitai užbaigiamos grąžinimo procedūros;

iii) įvertindamos poreikį iš naujo derėtis dėl Direktyvos 2008/115/EB 6 straipsnio 3 dalyje nurodytų 2009 m. sausio 13 d. galiojančių dvišalių susitarimų ir nuostatų arba juos atnaujinti, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimus bylose C-444/17 ir C-143/22;

b) su vidaus sienų kontrole susijusioms tarnyboms rengti būtinus mokymus, be kita ko, pagrindinių teisių klausimais, siekdamos užtikrinti, kad visada būtų laikomasi Direktyvoje 2008/115/EB nustatytų pareigų.

12. Kai kita valstybė narė nepriima atgal trečiosios šalies piliečio pagal Direktyvos 2008/115/EB 6 straipsnio 3 dalį ir kai vykdant policijos patikrinimus arba atnaujinus vidaus sienų kontrolę atlikus patikrinimą Šengeno informacinėje sistemoje paaiškėja, kad trečiosios šalies piliečiui jau taikomas kitos valstybės narės anksčiau priimtas sprendimas grąžinti, valstybės narės turėtų imtis veiksmų, kad:

a) abipusiškai pripažintų kitos valstybės narės pagal Rekomendaciją (ES) 2023/682 anksčiau priimtą sprendimą grąžinti ir išsiųstų tą asmenį pagal Direktyvą 2008/115/EB;

b) kai sprendimo grąžinti pagal Rekomendaciją (ES) 2023/682 abipusiškai pripažinti neįmanoma, valstybės narės turėtų susisiekti su valstybe nare, kuri anksčiau priėmė sprendimą grąžinti tą patį trečiosios šalies pilietį, kad gautų susijusią informaciją, į kurią galėtų atsižvelgti vykdydamos grąžinimo procedūrą pagal Direktyvą 2008/115/EB, visų pirma siekdamos įvertinti pasislėpimo riziką.

6. NETEISĖTO JUDĖJIMO PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

13. Valstybės narės, susiduriančios su neteisėtu trečiųjų šalių piliečių judėjimu tarp valstybių narių, visų pirma turėtų sustiprinti policijos kontrolę vidaus pasienio zonose. Bet koks sprendimas dėl laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo dėl didelio masto neteisėto judėjimo, kuris išskirtinėmis aplinkybėmis galėtų prilygti didelei grėsmei

([18]) 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008 12 24, p. 98, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([19]) 2017 m. kovo 7 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2017/432 dėl grąžinimo veiksmingumo padidinimo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB (OL L 66, 2017 3 11, p. 15, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2017/432/oj).

([20]) 2023 m. kovo 16 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/682 dėl sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimo ir grąžinimo paspartinimo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB (OL L 86, 2023 3 24, p. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

vidaus saugumui ar viešajai tvarkai, priimamas pagal Reglamento (ES) 2016/399 III antraštinės dalies II skyrių, turėtų būti priimamas kartu su atitinkamomis rizikos mažinimo priemonėmis ir turėtų būti nuolat peržiūrimas, kad tokią kontrolę, remiantis rizikos analize, būtų galima kuo anksčiau pakeisti sustiprintais policijos patikrinimais ir tarpvalstybinio policijos bendradarbiavimo priemonėmis.

7. **BENDRŲ KOVOS SU TERORIZMU IR TARPVALSTYBINIU ORGANIZUOTU NUSIKALSTAMUMU VEIKSMŲ STIPRINIMAS**

14. Valstybės narės, laikydamosi 2023 m. kovo 9 d. Tarybos išvadų dėl ES prioritetų kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu srityje, skirtų 2022–2025 m. EMPACT, nustatymo ([21]), turėtų peržiūrėti ir sustiprinti savo dalyvavimą platformoje EMPACT, taip pat dalyvavimą įgyvendinant įvairius šios platformos operatyvinių veiksmų planus, skirtus Sąjungos prioritetams kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu srityje įgyvendinti.

15. Valstybės narės turėtų naudotis Direktyvoje (ES) 2023/977 numatytomis veiksmingo keitimosi informacija su policijos ir muitinių bendradarbiavimo centrais ir per juos galimybėmis, kartu visapusiškai informuodamos bendrus kontaktinius punktus ir Europolą.

8. **RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONIŲ TAIKYMAS**

16. Valstybės narės turėtų apriboti bet kokių priemonių, priimtų siekiant kovoti su didelėmis grėsmėmis viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, poveikį.

17. Valstybės narės turėtų:

    a) apriboti sistemingų patikrinimų taikymą, kad jie būtų atliekami tik išimtiniais atvejais kaip kraštutinė priemonė;

    b) teikti pirmenybę mobiliems patikrinimams valstybių narių teritorijoje, o ne statiniams patikrinimams fiksuotose vietose;

    c) aktyviau naudotis šiuolaikinėmis technologijomis ir informacija apie keleivius, kad būtų laikomasi rizika ir duomenimis grindžiamo požiūrio ir patikrinimai būtų tikslingesni.

18. Išimtiniu atveju, kai pagal Reglamentą (ES) 2016/399 nusprendžiama taikyti sistemingus patikrinimus ir patikrinimus fiksuotose vietose, toks sprendimas turėtų būti iš anksto aptariamas su kaimynine valstybe nare ir grindžiamas bendra rizikos analize.

19. Valstybė narė, atliekanti sistemingus patikrinimus ir patikrinimus fiksuotose vietose atnaujintos laikinos vidaus sienų kontrolės metu, turėtų skirti pakankamai išteklių, t. y. darbuotojų ir įrangos, kad apribotų patikrinimų poveikį eismo sklandumui ir visų tarpvalstybinių jungčių prieinamumui.

20. Eismo ir išteklių organizavimas atliekant sistemingus patikrinimus ir patikrinimus fiksuotose vietose turėtų būti atitinkamai pakoreguojamas (pvz., turėtų būti parengiamos atskiros juostos kelių pakraščiuose).

21. Iškilus sunkumams, susijusiems su būtinais ištekliais, atitinkama valstybė narė turėtų susisiekti su atitinkama kaimynine valstybe nare, kad susitartų dėl papildomų priemonių naudojimo.

9. **TOLESNI VEIKSMAI**

22. Valstybės narės turėtų toliau glaudžiai bendradarbiauti su Šengeno koordinatoriumi, kuris turėtų padėti joms įgyvendinti šią rekomendaciją. Šengeno koordinatorius tęs dialogą su valstybėmis narėmis ir reguliariai teiks ataskaitas Šengeno taryboje apie esamą padėtį ir padarytą pažangą.

([21]) Tarybos išvados dėl ES prioritetų kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu srityje, skirtų 2022–2025 m. EMPACT, nustatymo (dokumentas 7101/23).

Priimta Briuselyje 2023 m. lapkričio 23 d.

Komisijos vardu
Ylva JOHANSSON
Komisijos narė